

«микста» из освоенных дискурсов смыслообразования (в нашей СР – политического, научного, исторического, религиозного, медийного и т. д.), транслируемого в культуре и, вследствие этого, угрозы и цели он понимает через их понятийную призму. Таким образом, СР представляет собой актуализированное (здесь и сейчас) в сознании и деятельности людей пространство культурного опыта (интерсубъективное, но «опирающееся» на индивидуальные «носители»), тогда как НКМ – схема культурного опыта определенного типа, надстраивающегося на структурах СР.

УДК 37.03+172+930.1

ГУМАНІТАРНА СКЛАДОВА ЯК МАРКЕР СПРАВЖНЬОЇ СПРЯМОВАНОСТІ СУЧАСНОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ОСВІТИ

В. В. Білецький

Як показують сучасні дослідження політичних (у тому числі, військових) конфліктів, виразну роль в них має маніпуляція масовою свідомістю [1–3]. Саме цей прихований і неявний для адресата вплив на його духовну сферу спроможний нівелювати морально-правові імперативи, змінити політичну позицію – аж до колабораціоністської чи сепаратистської. Агресорові не потрібно застосовувати масоване військове вторгнення – після інформаційної обробки суспільства-жертви, воно буде схильне до схізмогенетичних, антипатріотичних, державозрадницьких дискурсів і відповідних дій. Простіше кажучи, разом з традиційною зброєю – танками, гарматами, ракетами, зброєю стає інформація. А ще простіше – Слово.

Людина маси [4], яка, на жаль, сьогодні кількісно домінує на планеті, модусом має споживацтво, у тому числі споживацтво інформаційне. І словесно-візуальну «картинку» телевізійного продукту воно «ковтає» не замислюючись, що ця картинка може бути спеціально створена щоб нею, масою, керувати. Маса не замислюється, чи правдиві слова транслює «кретиноскоп», чи може маніпулятори спеціально підмінюють слова, насичуючи їх новими значеннями і емоціями.

Наочним прикладом такого впливу є сучасна гібридна війна. Політичні побрехеньки про якийсь «Схід» і «Захід» в унітарній державі (!), про «бандерівців» і «москалів» розколювали суспільство цілісної країни, дезінформація про Революцію гідності та ешелони «правосеків», які їдуть насильно всіх українізувати, створили паніку; гасла «Київ нам не указ» тощо підбурили сотні тисяч обдурених людей маси на державну зраду. Треба просто підібрати правильні слова, які примітивізоване мислення засвоїть. Нічого іншого, наприклад, сумніватися, критично ставитися чи творити, воно не може. Маса може лише засвоювати.

Отже, справа у інформації – акустико-візуальних образах, поняттях оруелівського «новоязу», який є базою спотвореного мислення про «двох російських рабів» чи «згвалтованих вагітних пенсіонерок». А спотворене мислення призведе до потворних вчинків, що і сталося. Залучення мовних і парамовних інструментів впливу для маніпуляції свідомістю маси детально і багаторазово проаналізоване [1].

На нашу думку, науковцям і фаховим практикам з правознавства, державного управління тощо треба думати, наперед, щоб реалізувати гасло «Ніколи знову!».

Якщо агресорна сторона застосовує «новояз», то нам треба працювати над розгортанням потужних профілактичних заходів. Треба посилювати критичність і розлогість мислення нації шляхом апробованих і дієвих освітньо-просвітительських заходів, які б виводили людину маси на шлях особистісного прогресу.

Артикулюючи проблему з своєї фахової позиції, вважаємо, що мова повинна йти про *відновлення обов'язкового статусу філософських наук для студентів всіх спеціальностей і форм навчання*. Бо це викладання зараз у стані припинення.

Раніше зі студентами ми досліджували – як саме вітчизняні політики використовують спектр порушень логічних настанов у своїх виступах [5, 6].

Дуже просто буде це робити, якщо предмет «Логіка» зовсім буде вилучений з навчальних планів.

Дуже просто поширювати байки (міфологеми), що підкріплюють богоподібний статус конкретного вождя, президента тощо, якщо вилучити з базової освіти релігієзнавчі знання.

Дуже просто відгородитися бар'єром недоторканності і перетворити народ на безправних холопів, створивши новий феодалізм, якщо з освіти вилучити предмет «Соціологія», який показує як повинне працювати ефективне суспільство.

І надзвичайно просто звести викладання «Філософії» до абсурдно малого часу дисципліни за вибором, після чого студент так і не зрозуміє, чим відрізняється кантівська «людина природи» від справжньої особистості.

Цікаво те, що Міністерство освіти і науки України спочатку довго спрощувало, скорочувало, а потім взагалі відмінило дисципліни, підмінивши *фактичне викладання наук* формуванням «компетентностей». Ось таке словесне жонгливання. І це важливий маркер – знакова подія – відміна обов'язковості наук, орієнтованих на моральний і мисленнєвий розвиток. Якщо раніше будь-яка залікова книжка свідчила про факт викладання молодій людині таких наук як «Етика», «Логіка», «Філософія», «Соціологія», «Релігієзнавство», «Естетика», то як вимірити ці «компетентності»? І хто буде це робити? І чи буде взагалі? І наскільки цей вимірвальник сам знає – як оцінити критичність мислення чи моральність?

Ось така підміна факту викладання красивим, але аморфним словом.

Риторичним також є питання – чим насправді є відміна цих наук. Очевидно, це пряме свідчення зацікавленості і далі тримати нашу націю у дрімотному розумовому стані маси, якій можна розказувати байки по телевізору.

Наше Міністерство освіти і науки, фактично, проти класичної освіти, її інтенсифікації і збереження корисних десятилітніх освітніх традицій. Ось така катахреза.

Державці, якщо хочуть сформувати потужний Людський ресурс, ведуть себе зовсім по-іншому. У Сінгапурі, Японії, Китаї, Південній Кореї, Західній Європі тощо молоді, яка хоче навчатися, викладаються науки з традиційним їх осередком – філософією. А українське міністерство нещодавно придумало викладати... компетентності. Ось такі вони у нас – керівники освіти – борці на розумну і моральну націю.

Справу треба міняти. Традиції обов'язкового і потужного викладання філософських дисциплін студентам, принаймні класичних університетів, треба повертати. Треба підтримувати і засновувати філософські факультети.

До речі, період їх деградації, спрощення і сучасної відміни повністю збігається з терміном початку дезінформаційної обробки України перед війною.

Ворогові треба покірний і недоумкуватий українець – тому єдиною можливою патріотичною позицією є *посилення* розумотворчої і моральної складової освіти *фактичним викладанням* спеціальних наук, які для цього призначені, а не введенням красивого слова «компетентності», яким антидержавні функціонери ширмують своє бажання просто відмінити науки, зруйнувати українську освіту.

Їх намагання дивним чином нагадують тези Адольфа Гітлера про те, освіта української молоді повинна обмежуватися компетентностями з арифметики, співу, грамотності і малювання. Він теж не хотів, щоб наша нація була освіченою надмірно.

Література

1. Кара-Мурза С. Манипуляция сознанием. – Москва: Эксмо, 2005. – 832 с.
2. Василь Стругацький. Агресорний технологічний вплив на масову свідомість на тлі східноукраїнського конфлікту. Підготовка ґрунту і перші міфи // Схід. – 2016. – № 3 (143). – С. 93–100.
3. Василь Стругацький. Агресорний технологічний вплив на масову свідомість на тлі східноукраїнського конфлікту. Міфологія мілітарної фази // Схід. – 2016. – № 4 (144). – С. 92–100.
4. Ортега-и-Гассет Х. Восстание масс: Сб.: Пер.с исп. / Х. Ортега-и-Гассет. – Москва: ООО Издательство АСТ, 2002. – 503 с.
5. Белецкий В.В., Касперович С.Ю. Логические конструкции в современной отечественной политике // Наука. Релігія. Суспільство. – 2006. – №1. – С. 207-210.
6. Білецький В.В., Душенко М.І., Качура О.Ю. Дослідження логічних конструкцій у сучасній публічній риториці // Наука. Релігія. Суспільство. – 2008. – №4. – С. 173-175.

УДК 930.85

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВАНИЯ ИССЛЕДОВАНИЯ ДЕМОКРАТИЧЕСКИХ ТРАНСФОРМАЦИЙ АРАБСКОГО ОБЩЕСТВА

А. І. Бузаров

Носителю европейской ментальности сложно адекватно понять процессы, происходящие в недрах арабского общества. Сознательно или бессознательно он тяготеет к поиску аналогий в европейской культуре, а не фиксирует их в том виде, как они есть. Тем не менее, отличия в демократических трансформациях стран Запада и Арабского мира настолько существенны, что встает вопрос о правомерности их отождествления.

Примечательно, что даже сам термин «демократия» – по-арабски الديمقراطية (Аддимукратийа) – вошел в лексику арабского языка, несмотря на всю консервативность последнего и стремление арабских филологов разрабатывать и внедрять арабские аналоги почти к каждому иностранному слову. Для словаря современного арабского языка вообще характерно наличие собственного семантического ядра, слабо поддающегося глобализационным воздействиям. Так, например, слова «компьютер» или «телефон», которые вошли во многие языки мира без изменения своей коренной основы, в арабском литературном языке не используются, поскольку для них существуют соответствующие арабские эквиваленты, соответственно, «Хасуб» и «Гатив». И таких примеров можно привести множество.

Вот почему необходимым предварительным условием социально-философских обобщений относительно перспектив демократизации арабского общества являются описательные процедуры в рамках культурологии, лингвистики, религиоведения, политологии, социологии. Если проанализировать степень разработанности данной темы в отечественной социальной философии, то большинство исследователей процесса демократизации акцентировали свое внимание на влиянии и значении ислама как религии в арабо-мусульманском обществе. (Некоторые авторы также используют понятие «арабская цивилизация», отождествляя его с «исламской/мусульманской цивилизацией».